

Deklarácia o bezpečných školách

Vplyv ozbrojeného konfliktu na vzdelávanie predstavuje naliehavé humanitárne, rozvojové a širšie spoločenské výzvy. Školy a univerzity na celom svete sú predmetom bombardovania, ostreľovania a vypaľovania, a deti, študenti, učitelia a akademickí pracovníci sa stávajú obeťami zabíjania, mrzačenia, únosov alebo svojvoľných uväznení. Strany ozbrojeného konfliktu využívajú vzdelávacie zariadenia, okrem iného, ako základne, kasárne alebo záchytné strediská. Následkom takejto činnosti sú študenti a vzdelávací personál vystavení ujme, veľkému množstvu detí a študentov je odopierané ich právo na vzdelanie, a komunity takto prichádzajú o základny, na ktorých môžu budovať svoju budúcnosť. V mnohých krajinách ozbrojený konflikt pokračuje v ničení nielen školskej infraštruktúry, ale aj nádejí a ambícií celej generácie detí.

Útoky na vzdelávanie zahŕňajú použitie násillia voči vzdelávacím zariadeniam, študentom a vzdelávaciemu personálu. Útoky a hrozby útokov môžu spôsobiť vážnu a dlhotrvajúcu ujmu jednotlivcom i spoločnostiam. Môže dôjsť k obmedzeniu prístupu k vzdelaniu, fungovanie vzdelávacích zariadení môže byť znemožnené alebo vzdelávací personál a študenti sa im môžu vyhýbať zo strachu o svoju bezpečnosť. Útoky na školy a univerzity sa využívajú na podporu neznášanlivosti a vylúčenia, rodovej diskriminácie, a to napríklad tým, že sa bráni vzdelávaniu dievčat, na udržiavanie konfliktu medzi určitými spoločensťami, na obmedzovanie kultúrnej rozmanitosti a na popieranie akademickej slobody alebo práva združovania. Využívanie vzdelávacích zariadení na vojenské účely môže zvýšiť riziko verbovania a využívania detí ozbrojenými aktérmi alebo vystaviť deti a mládež sexuálnemu zneužívaniu alebo využívaniu. Okrem toho môže zvýšiť pravdepodobnosť, že vzdelávacie zariadenia sa stanú predmetom útoku.

Vzdelávanie môže, naopak, pomôcť pri ochrane detí a mládeže pred usmrtením, zranením a zneužívaním. Môže zmierniť psychologický vplyv ozbrojeného konfliktu tým, že ponúka pravidelnosť a stabilitu a môže poskytnúť prepojenia s inými nevyhnutnými službami. Vzdelávanie, ktoré „zohľadňuje konflikt“, zamedzuje podpore konfliktu a usiluje sa o mier. Vzdelávanie je nevyhnutné na rozvoj a plné uplatňovanie ľudských práv a slobôd. Urobíme všetko, čo je v našich silách, aby boli miesta určené na vzdelávanie bezpečnými miestami.

Vítame iniciatívy jednotlivých štátov na podporu a ochranu práva na vzdelanie a na uľahčenie neprerušeneho vzdelávania v situáciách ozbrojeného konfliktu. Pokračujúce vzdelávanie môže poskytnúť život zachraňujúce informácie o zdraví, ako aj poradenstvo o osobitných rizikách v spoločnostiach, ktoré čelia ozbrojenému konfliktu.

Oceňujeme prácu Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov týkajúcu sa detí a ozbrojených konfliktov a uznávame dôležitosť monitorovania a hlásenia závažných porušení medzinárodného práva voči deťom v ozbrojenom konflikte. Zdôrazňujeme význam rezolúcie Bezpečnostnej rady č. 1998 (2011) a č. 2143 (2014), ktorá, okrem iného, vyzýva všetky strany ozbrojeného konfliktu, aby sa zdržali konania, ktoré znemožňuje deťom prístup k vzdelaniu a nabáda členské štáty, aby zvažili konkrétne opatrenia, ktoré by odradili ozbrojené sily a ozbrojené neštátne skupiny od využívania škôl v rozpore s príslušnými normami medzinárodného práva.

Vítame vypracovanie *Usmernení na ochranu škôl a univerzít pred vojenským využívaním počas ozbrojeného konfliktu*. Usmernenia sú právne nezáväznou, dobrovoľnou príručkou, ktorá nemá vplyv na existujúce normy medzinárodného práva. Opierajú sa o existujúcu dobrú prax a ich cieľom je poskytnúť návod, ako ďalej zmierniť vplyv ozbrojeného konfliktu na vzdelávanie. Vítame snahy o šírenie týchto Usmernení a podporu ich implementácie v rámci ozbrojených síl, ozbrojených skupín a ďalších relevantných aktérov.

Kladíme dôraz na rešpektovanie platných noriem medzinárodného práva, a to za akýchkoľvek okolností, vrátane potreby plnenia príslušných povinností na ukončenie beztriestnosti.

Uznávajúc právo na vzdelanie a úlohu vzdelávania v podpore porozumenia, znášanlivosti a priateľstva medzi všetkými národmi, odhodlaní v praxi postupne posilňovať ochranu civilných osôb v ozbrojenom konflikte, osobitne detí a mládeže, oddaní pracovať spoločne v prospech bezpečných škôl pre všetkých, podporujeme *Usmernenia na ochranu škôl a univerzít pred vojenským využívaním počas ozbrojeného konfliktu* a budeme:

- používať *Usmernenia* a, ak to bude možné a vhodné, zahrnieme ich do vnútroštátnych stratégií a operatívnych rámcov,
- sa na vnútroštátnej úrovni všemožne usilovať zbierať spoľahlivé relevantné údaje o útokoch na vzdelávacie zariadenia, o obetiach útokov a o vojenskom využívaní škôl a univerzít počas ozbrojeného konfliktu, a to aj prostredníctvom existujúcich mechanizmov monitorovania a hlásenia, uľahčovať zber týchto údajov a nediskriminačným spôsobom poskytovať podporu obetiam,
- vyšetrovať oznámenia o porušeníach príslušných noriem vnútroštátneho a medzinárodného práva a v prípade potreby náležite stíhať ich páchatel'ov,
- vypracovávať, prijímať a podporovať konflikt zohľadňujúce prístupy k vzdelávaniu v medzinárodných humanitárnych a rozvojových programoch a tam, kde je to vhodné, aj na vnútroštátnej úrovni,
- sa snažiť zabezpečiť pokračovanie vzdelávania počas ozbrojeného konfliktu, podporovať opätovné zriadenie vzdelávacích zariadení a tam, kde je to možné, poskytnúť a uľahčiť medzinárodnú spoluprácu a podporu programom zameraným na predchádzanie alebo na reakciu na útoky na vzdelávanie, vrátane implementácie tejto Deklarácie,
- podporovať snahy Bezpečnostnej rady OSN týkajúce sa detí a ozbrojených konfliktov, ako aj Osobitného predstaviteľa generálneho tajomníka pre deti a ozbrojený konflikt, a ďalších príslušných orgánov, subjektov a úradov OSN a
- pravidelne sa stretávať, pozývajúc príslušné medzinárodné organizácie a občiansku spoločnosť, s cieľom posúdenia implementácie tejto Deklarácie a použitia *Usmernení*.